

CYNGOR SIR YNYS MÔN **Adroddiad Sgrwtini**

Pwyllgor:	Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol
Dyddiad:	19 ^{eg} Mawrth, 2019
Testun:	Polisi Cludiant Ysgol Diwygiedig
Pwrpas yr Adroddiad:	Ystyried y polisi cludiant ysgol diwygiedig arfaethedig
Cadeirydd Sgrwtini:	Cyng. Aled Morris Jones
Deilydd Portffolio:	Cyng. R Meirion Jones
Pennaeth Adran:	Arwyn Williams
Awdur yr Adroddiad:	Arwyn Williams
Tel:	01248 752916
E-bost:	ArwynWilliams2@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Ddim yn berthnasol

1 – Argymhelliad/Argymhellion

Gofynnir i'r Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol:-

A1 Argymhell i'r Pwyllgor Gwaith fabwysiadu'r polisi cludiant ysgol diwygiedig

A2 Nodi sylwadau'r Panel Sgrwtini Cyllid

2 – Cyswllt â Chynllun y Cyngor / Blaenoriaethau Corfforaethol Eraill

Cyswllt uniongyrchol â Chynllun y Cyngor / blaenoriaethau trawsnewid:

Bydd sicrhau polisi diwygiedig cadarn ar gyfer cludiant ysgol yn gosod y fframwaith i ni gynllunio a dosbarthu gwasanaethau yn unol â pholisi'r Awdurdod ac i siapio ein gwariant ar dacsis a bysiau. Bydd y fframwaith yn cefnogi'r Rhaglen Moderneiddio Ysgolion.

3 – Egwyddorion Canllaw i Aelodau Sgrwtini

I gynorthwyo Aelodau wrth iddynt graffu'r topig:-

3.1 Yr effaith a gaiff y mater ar yr unigolion a'r cymunedau [**canolbwyntio ar gwsmer/dinesydd**]

3.2 Edrych ar effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd unrhyw newid arfaethedig – yn gyllidol ac o ran ansawdd [**canolbwyntio ar werth**]

3.3 Edrych ar unrhyw risgiau [**canolbwyntio ar risgiau**]

3.4 Sgrwtini yn ymgymryd â rôl monitro perfformiad neu sicrwydd ansawdd [**canolbwyntio ar berfformiad ac ansawdd**]

3.5 Edrych ar gynlluniau a chynigion o safbwynt:

- Hirdymor
- Atal
- Integreiddio
- Cydweithio
- Ymglymiad

[**canolbwyntio ar lesiant**]

4 – Cwestiynau Sgrwtini Allweddol

1. Pwy rydych wedi eu cynnwys wrth ddatblygu'r polisi newydd? Sut rydych wedi cynnwys eraill?

2. Pryd fydd y polisi arfaethedig newydd yn llawn weithredol?
3. Pa effeithiau hirdymor fydd i'r polisi newydd?
4. Sut rydych wedi defnyddio'r 5 ffordd o weithio i ystyried sut mae'r polisi yn cyfrannu at y 7 nod llesiant cenedlaethol?
5. Pa effeithiau ariannol sydd i'r polisi?
6. Ydy'r Pwyllgor Sgriwtini'n cefnogi cyflwyno'r polisi cludiant ysgol diwygiedig?

5 – Cefndir / Cyd-destun

Cyhoeddwyd adroddiad archwiliad ar Gludiant Ysgol ym Medi 2017 yn amlygu meysydd gwella. Roedd un o'r meysydd hyn yn cynnwys adolygiad o'r Polisi Cludiant Ysgol.

Nid oes unrhyw newidiadau sylfaenol wedi bod i'r meini prawf cymhwysra ar gyfer cludiant ysgol. Mae'r polisi diwygiedig yn darparu eglurhad manwl ynglŷn ag :-

- Ysgolion Cymwys
- Meini Prawf Pellter
- Ysgolion Bwydo
- Dewis Ysgol Rhieni / Gofalwyr
- Llwybrau Peryglus
- Anghenion Dysgu Ychwanegol
- Plant Mewn Gofal (PMG)

Bydd yr Awdurdod Lleol yn darparu cludiant am ddim i ddysgwyr sy'n cwrdd â'r meini prawf cymhwysra. Mae'r meini prawf yn cynnwys :-

- 1) Meini Prawf Pellter – yn amlinellu sut mae'r awdurdod lleol yn cydymffurfio â Theithio gan Ddysgwyr (Cymru) wrth ddarparu cludiant am ddim ond ar gyfer dysgwyr o oedran ysgol gorfodol os yw'r pellter o'r cartref i'w hysgol addas agosaf o leiaf:
  - a) 2 filltir i ddisgyblion Ysgol Gynradd
  - b) 3 milltir i ddisgyblion Ysgol Uwchradd

Mesuriad o Bellter –

I ddysgwyr sy'n gymwys dan y meini prawf uchod, bydd y daith i'r ysgol yn cael ei mesur o ffin y cartref i'r giât ysgol agosaf, ac fe all gynnwys llwybrau troed cyhoeddus a llwybrau eraill yn ogystal â ffyrdd sydd wedi eu mabwysiadu. Nid yw o angenrheidrwydd y pellter byrraf ar hyd y ffordd.

I ddysgwyr nad ydynt yn gymwys dan y meini prawf pellter a nodir uchod, mesurir y pellter o'r cartref i'r ysgol addas agosaf ar hyd y daith ffordd fyrraf sydd ar gael, h.y. o ffin y cartref i'r giât ysgol agosaf drwy ddefnyddio pecyn meddalwedd dewisedig yr Awdurdod.

Llwybrau Peryglus –

Ar gyfer dysgwyr sydd yn byw islaw y pellter cymhwyster statudol ddangosir uchod, bydd yr Awdurdod lleol yn darparu cludiant i'r ysgol os tybir bod y llwybr yn beryglus. Asesir llwybrau peryglus gan swyddog priodol Cyngor Sir Ynys Môn gan ddilyn arweiniad a ddarperir yn Teithio gan Ddysgwyr: Darpariaeth Statudol ac Arweiniad Gweithredol Mehefin 2014.

Anghenion Dysgu Ychwanegol –

Bydd yr Awdurdod Lleol yn cynnig darpariaeth addysgol addas a pherthnasol ar gyfer pob plentyn sydd ag anghenion dysgu ychwanegol er mwyn sicrhau eu bod yn gallu datblygu i'w llawn botensial. Er hynny, efallai na ddarperir cludiant os yw rhieni / gofalwyr wedi ymarfer eu hawl i ddewis ysgol sydd ddim yr ysgol addas agosaf.

Plant Mewn Gofal –

Mae gan blant mewn gofal (yn ôl diffiniad Deddf Plant 1989) yr un hawl i gymorth gyda chludiant ag unrhyw blentyn arall. Pan wneir cais am gludiant gan y Gwasanaethau Plant, darperir cludiant os nad yw Gwasanaethau Plant yn dewis cadw'r plentyn yn yr ysgol flaenorol er bod darpariaeth addas i'w gael mewn ysgol agosach o fewn y dalgylch. Mewn achosion o'r fath, y Gwasanaethau Plant fydd yn gyfrifol am y costau cludiant.

Dewis Ysgol Rhieni / Gofalwr

Mae gan rieni / gofalwyr yr hawl i ddewis unrhyw ysgol ar gyfer mynediad i'w plentyn, yn amodol ar argaeledd llefydd. Os derbynnir y cais, bydd y rhiant / gofalwr yn colli eu hawl i gludiant am ddim os nad honno yw'r ysgol addas agosaf iddynt neu os nad honno yw'r ysgol uwchradd ddynodedig ar gyfer yr ysgol gynradd fwydo yr oeddent wedi ei mynychu.

Cludiant Ôl-16

Nid oes unrhyw newid wedi bod ym mholisi'r Awdurdod Lleol ar ddarpariaeth cludiant ôl-16. Mae'r polisi diwygiedig felly'n nodi nad yw cludiant am ddim ar gael i ddysgwyr 16 i 19 oed.

Rhoddwyd ystyriaeth fanwl i effaith ariannol y polisi cludiant diwygiedig arfaethedig gan y Panel Sgriwtini Cyllid yn ei gyfarfod ar 14 Chwefror, 2019 a nodwyd y pwyntiau canlynol:

- Digwyddodd llawer o waith cysoni llwybrau tacsis dros y cyfnod diwethaf er mwyn cadarnhau mai ond plant cymwys yn unol â'r polisi oedd yn derbyn y gwasanaeth
- Nifer y plant yn derbyn gwasanaeth wedi gostwng o 347 i 297 yn sgil y gwaith cysoni. Mae gan y Gwasanaeth bellach ddarlun clir o'r gwir angen am wasanaethau cludiant
- Gwir yw dweud fod y gyllideb hanesyddol yn annigonol i gwrdd â chostau'r galw am wasanaethau
- Gwaith partneriaethol sylweddol bellach mewn lle rhwng y Gwasanaethau Dysgu, Priffyrdd ac Adnoddau

Bu i'r Panel hefyd edrych ar unrhyw sgôp y Sytem One i greu rhagor o arbedion i'r gyllideb cludiant ysgol i'r dyfodol.

6 – Asesiad Effaith Cydraddoldeb [gan gynnwys effaith ar yr iaith Gymraeg]

Gweler ynghlwm

7 – Goblygiadau Cyllidol

Bydd gweithrediad y polisi cludiant ysgol diwygiedig o fewn dyraniad cyllidebol presennol y Gwasanaeth. Rhagwelir y bydd gweithrediad cyflawn y polisi dros amser yn cael effaith gadarnhaol ar bwysau cyllidebol presennol.

8 – Atodiadau

1. Polisi Cludiant Ysgol Diwygiedig
2. Aseiad Effaith Cydraddoldeb

9 – Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach)

Arwyn Williams, Pennaeth Dysgu, Cyngor Sir Ynys Môn, Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni LL77 7TW

Adran Dysgu

Polisi Cludiant Ysgol

Chwefror 2019

CYNNWYS

1.0 CYFLWYNIAD

2.0 CLUDIANT O'R CARTREF I'R YSGOL

- 2.1 Ysgolion Cymwys
- 2.2 Meini Prawf Pellter
- 2.3 Yr Ysgol Addas Agosaf
- 2.4 Ysgolion Bwydo
- 2.5 Mesuriad o Bellter
- 2.6 Cludiant Ysgolion Cynradd ac Uwchradd
- 2.7 Dewis Ysgol Rhieni / Gofalwyr
- 2.8 Mynediadau i Ysgolion
- 2.9 Mannau Casglu
- 2.10 Llwybrau Peryglus
- 2.11 Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)
- 2.12 Plant Mewn Gofal (PMG)
- 2.13 Preswyliaeth Ddeuol

3.0 CLUDIANT YSGOL DEWISOL

- 3.1 Trefniadau Dewisol
- 3.2 Ysgolion Ffydd
- 3.3 Trefniadau Ysgolion Bwydo
- 3.4 Cludiant Wedi 16 Oed
- 3.5 Aildrefnu Ysgolion
- 3.6 Symud Cartref
- 3.7 Trosglwyddiadau Ysgol Sydd Wedi'u Rheoli
- 3.8 Dilead Cludiant Dewisol
- 3.9 Darpariaethau Dewisol Eraill

4.0 GWNEUD CAIS AM GLUDIANT

5.0 GWYBODAETH ARALL

- 5.1 Addysg Feithrin
- 5.2 Clybiau y Tu Allan i'r Ysgol
- 5.3 Hyd y Daith
- 5.4 Newidiadau Polisi
- 5.5 Effaith Cludiant
- 5.6 Dulliau Teithio Cynaliadwy

6.0 DARPARIAETH CLUDIANT

- 6.1 Darpariaeth Cludiant y Cyngor
- 6.2 Cludiant Consesiynol
- 6.3 Taliadau Cludiant
- 6.4 Yr Hawl i Ddileu Cludiant
- 6.5 Ymddygiad ar y Cludiant
- 6.6 Amodau Defnydd Tocynnau Teithio
- 6.7 Monitro'r Gwasanaethau
- 6.8 Gwiriadau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (GDG / 'DBS')
- 6.9 Amodau Tywydd Anffafriol

7.0 APELIADAU

8.0 MANYLION CYSWLLT

9.0 CYSYLLTIADAU I DDOGFENNAETH BERTHNASOL

1.0 CYFLWYNIAD

- 1.1 Mae dyletswydd ar Gyngor Sir Ynys Môn i ddarparu cludiant ysgol yn unol â Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008 a Teithio gan Ddysgwyr: Darpariaeth Statudol ac Arweiniad Gweithredol 2014. Mae'r Polisi Teithio gan Ddysgwyr hwn yn amlinellu sut mae'r Awdurdod yn darparu cludiant ar gyfer disgyblion ysgol a disgyblion coleg Cyngor Sir Ynys Môn, a'r meini prawf cymhwyster.
- 1.2 Er mwyn cwrdd â'r gofyniad hwn, bydd yr Awdurdod yn ystyried y canlynol wrth wneud trefniadau ar gyfer dysgwyr sydd fel arfer yn preswyllo yn Ynys Môn:
  - Oed y dysgwr;
  - Y pellter o'r cartref i'r ysgol;
  - Natur y daith o'r cartref i'r ysgol;
  - Ceisiadau am addysg ar sail ffydd;
  - Anghenion dysgwyr gydag anabledau neu ag anghenion dysgu ychwanegol;
  - Anghenion dysgwyr sydd yn cael eu 'hedrych ar eu hôl' gan yr Awdurdod Lleol;
  - Anghenion dysgwyr sydd â phreswyliaeth ddeuol.
- 1.3 Nid yw'r rhestr yma'n gynhwysfawr ac mae'n rhaid i'r Awdurdod ystyried amgylchiadau unigol pob dysgwr, gan ystyried unrhyw gynrychiolaethau gan rieni / gofalwyr ac arbenigwyr perthnasol. Mae'r Mesur yn caniatáu, mewn rhai amgylchiadau, i'r Awdurdod Lleol ddefnyddio disgresiwn mewn perthynas â'r gwasanaeth â ddarperir. Amlinellir yr elfennau dewisol hyn yn adran 3 o'r polisi hwn.
- 1.4 Darperir cludiant i Golegau Addysg Bellach (A.B.) ar gyfer myfyrwyr dros 16 oed fel trefniant **dewisol** o dan y polisi.
- 1.5 Mae'n rhaid i'r Awdurdod ddarparu cludiant o'r cartref i'r ysgol mewn rhai amgylchiadau. Amlinellir yr amgylchiadau hyn yn adran 2. Ni fydd y ddyletswydd i ddarparu cludiant o'r fath yn berthnasol oni bai bod y plentyn, fel arfer, yn breswylwr o fewn ardal yr Awdurdod.
- 1.6 Bydd yr Awdurdod Lleol yn ymdrechu bob amser i ddarparu cludiant diogel, effeithlon a chost effeithiol ar gyfer y dysgwyr hynny sy'n gymwys dan y polisi hwn.
- 1.7 Efallai y bydd amgylchiadau ble bydd trefniadau cludiant ychwanegol neu amgen yn profi i fod yn fwy cost effeithlon na'r ddarpariaeth nodir yn y polisi. **Mae'r Awdurdod Lleol felly â'r hawl i ddefnyddio**

disgresiwn, ble mae hynny'n addas, os gellir dangos bod y dewis arall yn fwy cost effeithiol ac effeithlon.

- 1.8 Darperir cludiant o'r cartref i'r ysgol ar gyfer dysgwyr cymwys rhwng eu **cyfeiriad cartref neu'r man casglu dynodedig**, a'r ysgol gymwys ble maent wedi eu cofrestru. **Ni ddarperir cludiant am ddim o neu i gyfeiriadau aelodau eraill o'r teulu neu ffrindiau, gyfeiriadau gweithle'r rhiant neu gyfleusterau gofal plant o unrhyw fath.**
- 1.9 Mae'r Polisi hwn yn weithredol o **Awst 2019**. Bydd trefniadau cludiant sydd wedi eu hasesu a'u darparu o dan bolisi blaenorol Cyngor Sir Ynys Môn yn parhau oni bai bod newid materol mewn amgylchiadau fyddai'n golygu bod angen gwneud cais newydd, e.e. symud cartref neu ysgol / coleg addysg bellach. Amlinellir fanylion ar sut i wneud cais o'r fath yn adran 4.

2.0 CLUDIANT O'R CARTREF I'R YSGOL

2.1 Ysgolion Cymwys

Bydd Cyngor Sir Ynys Môn yn darparu cludiant am ddim i ddysgwyr sydd yn cwrdd â'r meini prawf hawl sydd wedi eu gosod allan yn y polisi hwn. Mae'r polisi'n cyfeirio at gludiant i ac o ysgolion cymwys yn y categorïau canlynol:

- ysgol gymunedol, ysgol dan reolaeth neu ysgol wirfoddol a gynorthwyir;
- ysgol arbennig nas cynhelir;
- ysgol annibynnol sydd wedi ei henwi mewn datganiad o anghenion addysgu arbennig;
- ysgol ymddiriedolaeth a gynorthwyir yn wirfoddol.

2.2 Meini Prawf Pellter

Mae Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008 yn mynnu bod cludiant am ddim ond i gael ei ddarparu ar gyfer dysgwyr o oedran ysgol gorfodol os yw'r pellter o'r cartref i'w hysgol addas agosaf o leiaf:

- (a) 2 filltir ar gyfer disgyblion Ysgol Gynradd;
- (b) 3 milltir ar gyfer disgyblion Ysgolion Uwchradd.

2.3 Yr Ysgol Addas Agosaf

Yr ysgol addas agosaf yw ysgol sy'n darparu addysg sy'n addas i oedran a gallu'r dysgwr ac unrhyw anghenion dysgu sydd ganddynt.

Bydd, fel arfer, yn ysgol yn yr ardal ble mae'r dysgwyr yn preswyllo, neu ysgol arall, os yw hon yn agosach i'r cartref. Gall preswylwyr Ynys Môn ddod o hyd i'w hysgol leol agosaf drwy ymweld â https://mapiau.ynysmon.gov.uk/anglesey_cy.aspx

2.4 Ysgolion Bwydo

Mae'r Awdurdod yn adnabod bod rhai Ysgolion Cynradd yn ysgolion bwydo naturiol ar gyfer rhai Ysgolion Uwchradd. Dangosir y cydberthynasau rhwng yr ysgolion hyn yn Atodiad 1.

2.5 Mesuriad o Bellter

Ar gyfer asesiadau o dan y meini prawf pellter yn adran 2.2, bydd y cyfrifiad o'r cartref i'r ysgol yn glynu i'r arweiniad sydd wedi ei ddarparu yn Teithio gan Ddysgwyr: Darpariaeth Statudol ac Arweiniad Gweithredol 2014. Bydd y daith i'r ysgol yn cael ei mesur o ffin y cartref i'r giât ysgol agosaf, ac fe all gynnwys llwybrau troed cyhoeddus a llwybrau eraill yn ogystal â ffyrdd sydd wedi eu mabwysiadu. Nid yw o angenrheidrwydd y pellter byrraf ar hyd y ffordd.

Ble mae'n rhesymol i ddisgwyl i ddysgwyr gerdded i'r ysgol, mesurir y pellter ar y daith fyrraf sydd ar gael y gallai plentyn, yng nghwmni oedolyn yn ôl yr angen, gerdded yn rhesymol o ddiogel, tra hefyd yn ystyried oed ac anghenion y plentyn. Os yw'r eiddo ar ffordd sydd heb ei mabwysiadu bydd yn cael ei fesur o'r man ble mae'r eiddo'n cyfarfod priffordd sydd wedi ei mabwysiadu neu lwybr sydd wedi ei fabwysiadu. Gwneir yr holl gyfrifiadau o bellter drwy ddefnyddio pecyn meddalwedd dewisedig yr Awdurdod.

Ar gyfer asesiadau sydd dros y meini prawf pellter nodwyd yn adran 2.2, mesurir y pellter o'r cartref i'r ysgol addas agosaf ar hyd y daith ffordd fyrraf sydd ar gael, h.y. o ffin y cartref i'r giât ysgol agosaf drwy ddefnyddio pecyn meddalwedd dewisedig yr Awdurdod. Ond, os yw'r eiddo ar ffordd sydd heb ei mabwysiadu bydd yn cael ei fesur o'r man ble mae'r ffordd sydd heb ei mabwysiadu yn cyfarfod y briffordd sydd wedi ei mabwysiadu.

Ar gyfer yr holl gyfrifiadau, bydd y mesuriad o bellter i'r 0.1 o filltir agosaf, fel y'i mesurir gan becyn meddalwedd dewisedig yr Awdurdod.

Noder: Dylai rhieni / gofalwyr hefyd gyfeirio at adran 5.6 ar gyfer gwybodaeth am ddulliau cludiant cynaliadwy i'r ysgol.

2.6 Cludiant Ysgolion Cynradd ac Uwchradd

Ar gyfer Ysgolion Cynradd ac Uwchradd, bydd yr Awdurdod yn darparu cludiant am ddim i'r ysgol addas agosaf yn unol â meini prawf y polisi hwn. Gallai darpariaeth dewisol hefyd fod yn weithredol, yn unol â'r meini prawf ddangosir yn adran 3.

2.7 Dewis Ysgol Rhieni / Gofalwyr

Mae gan rieni / gofalwyr yr hawl i ddewis unrhyw ysgol ar gyfer mynediad i'w plentyn, yn amodol ar argaeledd llefydd. Os derbynnir y cais, bydd y rhiant / gofalwr yn colli eu hawl i gludiant am ddim os mai nid honno yw'r ysgol addas agosaf iddynt neu os nad honno yw'r ysgol uwchradd ddynodedig ar gyfer yr ysgol gynradd fwydo yr oeddent wedi ei mynychu.

Mae hyn yn gyson â chwrdd â'r gofynion amlinellwyd yn Teithio gan Ddysgwyr: Darpariaeth Statudol ac Arweiniad Gweithredol Mehefin 2014.

PWYSIG – Cynghorir rhieni / gofalwyr i ystyried goblygiadau cludiant ysgol cyn datgan eu dewis ar gyfer lle mewn ysgol. Gweler adran 2.3 ar gyfer yr ysgol addas agosaf ac adran 5.5 ar effaith cludiant.

2.8 Mynediadau i Ysgolion

Os nad yw rhieni / gofalwyr wedi gallu sicrhau lle ar gyfer eu plentyn yn eu hysgol addas agosaf, neu bod eu hysgol uwchradd ddynodedig (i'r ysgol gynradd fwydo briodol) yn llawn, yna bydd cludiant am ddim yn cael ei ddarparu i'r ysgol addas agosaf nesaf, cyn belled â bod hyn yn cwrdd â'r meini prawf pellter yn adran 2.2.

2.9 Mannau Casglu

Mae Cyngor Sir Ynys Môn yn ystyried, yn gyffredinol, y gall darpariaeth manau casglu wedi'u rhannu fod yn rhan o drefniant cludiant addas o fewn ystyr adran 3 o'r Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008.

Ar gyfer dysgwyr sydd yn gymwys ar gyfer cludiant, bydd disgwyliad eu bod yn cychwyn o fan casglu sydd wedi ei benderfynu o flaen llaw, oni bai ei fod wedi ei ddatgan fel arall pan mae'r cais yn cael ei brosesu. Bydd yr Awdurdod yn ymdrechu i leoli manau casglu sydd yn rhesymol agos i gartrefi dysgwyr, a ddim mwy na'r pellteroedd statudol sydd wedi eu dangos yn adran 2.2. Mae hyn oherwydd y

disgwyliad y gall rhieni / gofalwyr wneud defnydd o'u man casglu dynodedig er mwyn sicrhau taith ddiogel ac amserol i ac o'r ysgol ar gyfer eu plentyn. Bydd unrhyw fesuriad o bellter yn dilyn yr egwyddorion amlinellir yn adran 2.5. Bydd yr asesiad hefyd yn cymryd llwybrau peryglus i ystyriaeth, yn dilyn yr egwyddorion osodwyd allan yn adran 2.10.

Cyfrifoldeb y rhiant / gofalwr yw i sicrhau bod eu plentyn yn cyrraedd y man casglu mewn modd amserol a'u bod yn mynd ar y cerbyd yn ddiogel. Mae angen hefyd iddynt sicrhau bod oedolyn cyfrifol yno i gyfarfod y plentyn ar y siwrnai yn ôl, os yw oedran neu anghenion y plentyn yn galw am ddarpariaeth Cymhorthydd Teithiwr.

Os na fydd oedolyn cyfrifol yno i gyfarfod plentyn, sydd o oedran neu ag anghenion sydd yn galw am ddarpariaeth Cymhorthydd Teithiwr, yna bydd costau ychwanegol yn daladwy, oherwydd y posibilrwydd y bydd angen i Swyddogion geisio arweiniad gan y Gwasanaethau Plant ac, os bydd angen, trefnu i fynd a'r plentyn i le diogel yr Awdurdod Lleol.

Noder: Nid oes unrhywbeth yn y Polisi hwn yn creu y disgwyliad y dylai pob plentyn allu cerdded i'r manau casglu, gan y bydd hyn yn anaddas mewn rhai achosion. Mae'r Awdurdod yn cadw rhestr o'r llwybrau peryglus hysbys, ac mae'r rhestr hon yn ffurfio rhan o'r ystyriaeth roddir wrth asesu ceisiadau cludiant. Er hynny, os yw rhiant / gofalwr yn credu nad yw'r defnydd o fan casglu yn addas ar gyfer eu plentyn, dylent ddod a'u pryderon i sylw'r Awdurdod, fydd wedyn yn archwilio'r amgylchiadau er mwyn penderfynu os oes angen trefniadau ychwanegol neu amgen ar gyfer y plentyn dan sylw, er mwyn sicrhau cwrdd â gofynion Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008.

Mae'r Awdurdod Lleol â'r hawl i adolygu'r manau casglu i sicrhau bod llwybr diogel yn cael ei gynnal bob amser ac i sicrhau fod y ddarpariaeth mwyaf cost effeithiol yn ei le.

Unwaith mae cymhwyster ar gyfer cludiant ysgol wedi ei gadarnhau, bydd yr Adran Trafnidiaeth yn hysbysu'r ysgol gyda chais i'r ysgol rannu'r wybodaeth berthnasol gyda'r rhieni / gofalwyr.

Ble defnyddir gwasanaethau bwydo i gludo dysgwyr i'r manau casglu, mae'n rhaid i ddysgwyr aros gyda'r tacsî nes bod y cerbyd i'w cludo ymlaen wedi cyrraedd. Mae disgwyl i yrrwyr adrodd i'r Adran Trafnidiaeth ar unrhyw ddysgwyr sydd yn gwrthod gwneud hyn.

Mae contractwyr sy'n darparu'r gwasanaethau hyn wedi'u cyfarwyddo i aros gyda dysgwyr er mwyn sicrhau eu mynediad i'r cerbyd sydd yn eu cludo ymlaen. Anogir rhieni / gofalwyr hefyd i adrodd i'r Adran Trafnidiaeth ynghylch unrhyw achosion ble nad yw gyrrwyr yn gwneud hyn.

2.10 Llwybrau Peryglus

Ar gyfer dysgwyr sydd yn byw islaw y pellter cymhwyster statudol ddangosir yn adran 2.2, bydd yr Awdurdod Lleol yn darparu cludiant i'r ysgol os tybir bod y llwybr yn beryglus. Asesir llwybrau peryglus gan swyddog priodol Cyngor Sir Ynys Môn gan ddilyn arweiniad ddarperir yn Teithio gan Ddysgwyr: Darpariaeth Statudol ac Arweiniad Gweithredol Mehefin 2014.

Ble defnyddir manau casglu, bydd yr Awdurdod Lleol yn ystyried os oes llybrau peryglus allai, yn rhesymol, rwystro dysgwyr rhag cerdded i'r lleoliadau hyn, yng nghwmni oedolyn cyfrifol yn ôl yr angen. Mewn amgylchiadau o'r fath, bydd yr Awdurdod Lleol, yn dilyn asesiad, yn darparu cludiant o'r cartref i'r man casglu, neu i'r ysgol yn uniongyrchol (pa bynnag un yw'r mwyaf effeithlon).

Mae wedi ei nodi, ble mae rhieni / gofalwyr wedi ymarfer eu hawl i ysgol drwy ddewis rhiant / gofalwr (gweler adran 2.7), mai cyfrifoldeb y rhiant / gofalwr yw trefnu cludiant o'r cartref i'r ysgol.

Bydd yr Awdurdod Lleol yn cadw cofrestr o holl lwybrau Ynys Môn sydd wedi eu hasesu, ac wrth asesu llwybrau newydd bydd y rhain hefyd yn cael eu hychwanegu i'r gofrestr. Bydd yr Awdurdod yn adolygu'r gofrestr gyflawn bob 5 mlynedd er mwyn sicrhau bod yr holl lwybrau yn parhau i fod wedi eu categorio'n gywir.

Os yw rhiant / gofalwr yn credu bod llwybr penodol yn beryglus, dylent ddod a'u pryderon i sylw'r Awdurdod fydd wedyn yn archwilio i benderfynu os oes angen trefniadau cludiant ychwanegol neu amgen.

2.11 Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)

Bydd yr Awdurdod Lleol yn cynnig darpariaeth addysgol addas a pherthnasol ar gyfer pob plentyn sydd ag anghenion dysgu ychwanegol er mwyn sicrhau eu bod yn gallu datblygu i'w llawn botensial.

Asesir lefel yr angen gan weithwyr proffesiynol perthnasol yn Adran Dysgu Cyngor Sir Ynys Môn, gyda hyn yn hysbysu'r math o gludiant a

ddarperir. Darperir cludiant wedyn, yn unol â'r cyngor roddwyd ac **fe'i adolygir yn rheolaidd.**

Os oes gan blentyn Ddatganiad o Anghenion Addysgol Arbennig (AAA), Cynllun Datblygu Unigol (CDU) neu Cynllun Gofal Iechyd Unigol (CGIU), **efallai** y bydd cludiant ysgol yn cael ei gynnwys fel rhan o'r darpariaethau tu allan i addysg a wneir ar gyfer y plentyn fel rhan o'u Datganiad / Cynllun CDU / CGIU. Os ydyw, yna bydd cludiant yn cael ei ddarparu.

Er hynny, efallai na ddarperir cludiant os yw rhieni / gofalwyr wedi ymarfer eu hawl i ddewis ysgol sydd ddim yr ysgol addas agosaf (gweler adran 2.7).

Os nad yw cludiant ysgol yn gynwysedig yn Natganiad / CGIU / CDU y plentyn, yna, efallai, y byddent yn parhau i fod â'r hawl i gludiant o'r cartref i'r ysgol o dan y polisi os ydynt yn mynychu'r ysgol addas agosaf sydd â lle, neu os ydynt wedi mynychu ysgol gynradd fwydo ddynodedig ar gyfer ysgol uwchradd benodol; yn amodol ar gwrdd â'r meini prawf cymhwyster.

2.12 Plant Mewn Gofal (PMG)

Plentyn Mewn Gofal yw'r term ddefnyddir o fewn Deddf Plant 1989 i ddisgrifio plant sydd o dan 18 oed ac sydd yn derbyn darpariaeth gofal a llety gan adran Gwasanaethau Plant yr Awdurdod Lleol; yn aml gyda gofalwyr maeth.

Mae gan blant mewn gofal (yn ôl diffiniad Deddf Plant 1989) yr un hawl i gymorth gyda chludiant ag unrhyw blentyn arall. Pan wneir cais am gludiant gan y Gwasanaethau Plant, darperir cludiant os nad yw Gwasanaethau Plant yn yn dewis cadw'r plentyn yn yr ysgol flaenorol er bod darpariaeth addas i'w gael mewn ysgol agosach o fewn y dalgylch. Mewn achosion o'r fath, y Gwasanaethau Plant fydd yn gyfrifol am y costau cludiant.

Os mai'r unig ddarpariaeth addysgol addas ar gyfer disgybl PMG gyda Datganiad o Anghenion Addysgol Arbennig yw i barhau i fynychu'r un ysgol, bydd cludiant anghenion arbennig yn cael ei ddarparu yn heb gost i'r Gwasanaethau Plant.

Os yw'r Plentyn Mewn Gofal yn mynychu ysgol sydd yn agosach na'r isafswm pellter nodir yn adran 2.2, ni ddarperir cludiant am ddim.

2.13 Preswyliaeth Ddeuol

Bydd yr Awdurdod Lleol yn darparu cludiant ar gyfer dysgwyr allai, oherwydd eu hamgylchiadau teuluol, fod yn preswyllo mewn mwy nac un cartref; gydag o leiaf un cartref wedi ei leoli yn Ynys Môn. Er hynny, mae hyn ar yr amod mai'r ysgol fynychir yw'r ysgol addas agosaf o'r prif gartref, neu bod cytundeb mai honno yw'r ysgol fwyaf addas wedi ystyriaeth o leoliadau'r ddau gartref. **Mae'n rhaid darparu tystiolaeth o breswyliaeth ddeuol a'r prif gartref, fel arfer, yw'r un ble telir y budd-dal plant.**

Os yw'r ail gartref o fewn ardal Awdurdod Lleol arall, yna cyfrifoldeb yr Awdurdod hwnnw yw i ystyried trefniadau trafniadaeth ar gyfer y llwybr hwnnw i'r ysgol. Dylai rhieni / gofalwyr felly wneud cais i'r Awdurdod Lleol priodol.

3.0 CLUDIANT YSGOL DEWISOL

3.1 Trefniadau Dewisol

O dan y Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008, gellir gwneud trefniadau dewisol dan adran 6 o'r Mesur. Mewn rhai achosion gellir gwneud cost y fath drefniadau yn daladwy gan y rhiant / gofalwr sydd yn gyfrifol.

3.2 Ysgolion Ffydd

Bydd yr Awdurdod, ar **sail dewisol**, yn ystyried ceisiadau am gludiant i'r ysgol Ffydd addas agosaf os mai hyn mae'r rhieni / gofalwyr yn ei ffafrio. Bydd hyn yn berthnasol hyd yn oed os nad yr ysgol honno yw'r ysgol addas agosaf ond ei bod o fewn ardal yr Awdurdod Lleol. Bydd yr Awdurdod Lleol yn ystyried yr holl wybodaeth berthnasol wrth wneud ei benderfyniad terfynol.

Mae'r meini prawf pellter yn adran 2.2 yn parhau i fod yn berthnasol.

3.3 Trefniadau Ysgolion Bwydo

Mae'r Awdurdod yn adnabod, ar sail dewisol, bod rhai ysgolion Cynradd yn ysgolion bwydo naturiol ar gyfer rhai ysgolion Uwchradd. Felly, mewn perthynas ag addysg Uwchradd, gellir darparu cludiant ysgol am ddim nail ai i'r ysgol Uwchradd addas agosaf neu i'r ysgol Uwchradd fwydo gydnabyddedig; cyn belled â bod y dysgwr yn byw dros y pellter yn y meini prawf yn adran 2.2, a bod cytundeb fod y daith yn rhesymol; dangosir y meini prawf hyn isod.

Mae'r Awdurdod â'r hawl i roi prawf rhesymoldeb i'r rhieni / gofalwyr hynny sydd yn gwneud cais am gludiant ysgol uwchradd ar sail ysgolion bwydo. Er mwyn derbyn cludiant am ddim ar y sail hwn mae'n rhaid i'r dysgwr:

- Fod wedi mynychu eu hysgol gynradd addas agosaf o leoliad eu cartref yn ôl yr asesiad ar yr adeg mynediad;
- Gwrdd â'r meini prawf pellter yn adran 2.2 ar gyfer ysgolion uwchradd.
- Os yw dysgwyr yn symud tŷ cyn dechrau yn yr ysgol uwchradd, bydd angen ail-asesu eu hawl, yn unol â'r meini prawf ddangosir yn adran 2;
- **Mewn achosion ble nad yw dysgwyr wedi mynychu eu hysgol gynradd addas agosaf drwy ffafriaeth rhieni / gofalwyr, ni fydd adran 3.3 yn weithredol.** Bydd yr asesiad o geisiadau ar gyfer cludiant ysgol wedyn yn cael eu sylfaenu ar yr ysgol uwchradd addas agosaf yn unig.

3.4 Cludiant Wedi 16 Oed

Nid yw cludiant am ddim ar gael ar gyfer dysgwyr 16 i 19 oed. Er hynny, gallai myfyrwr brynu Cerdyn Sedd Wag gan yr awdurdod addysg. Bydd angen iddynt dalu ffi (Adolygir y ffi yn flynyddol felly gwelwch y Wybodaeth i Rieni ddiweddaraf ar gyfer y ffi gyfredol, os gwelwch yn dda).

Darperir cludiant am ddim i ac o'r sefydliad addysgu agosaf sydd yn cynnig cwrs addas i ddisgyblion sydd ag AAA ble mae eu hasesiad o angen yn parhau i ddangos na allent ddefnyddio'r cludiant arferol a ddarperir, er eu bod wedi derbyn hyfforddiant symudedd / annibyniaeth. Nid yw'r ALL yn darparu hyfforddiant symudedd / annibyniaeth ar gyfer dysgwyr sy'n wynebu anawsterau gyda chludiant ond darperir hyfforddiant o'r fath gan yr ysgol / coleg ble bo'r angen.

Cyhoeddir cardiau Myfyrwyr Coleg gan safle priodol Grŵp Llandrillo Menai (Llangefni, Bangor and Glynllifon).

Cyhoeddir cardiau disgyblion ysgol gan y Swyddog Cludiant Addysg yn yr Adran Cludiant, Adran Priffyrdd a Thrafnidiaeth, Ffôn - 01248 752458.

Fe all bod cludiant ar gael o'r cartref i'r ysgol / coleg addas agosaf ar gyfer dysgwyr sydd:

- yn breswylwyr yn Ynys Môn;
- yn fyfyrwyr llawn-amser (h.y. sydd yn derbyn cyfarwyddyd ffurfiol am leiafswm o 15 awr yr wythnos);
- dan 19 oed ar Awst 31 neu sy'n dilyn cwrs sydd wedi dechrau cyn iddynt gyrraedd 19 oed;
- yn byw 3 milltir neu fwy o'r ysgol / coleg addas agosaf yn ôl mesuriad o'r llwybr byrraf.

Tybir mai'r ysgol / coleg addas agosaf yw:

- Ysgol uwchradd y dalgylch;
- Yr ysgol uwchradd agosaf i'r cartref os nad ydyw o fewn dalgylch yr ysgol;
- I sefydliad addysg bellach cymeradwy o fewn y sir neu wedi ei leoli o fewn 15 milltir (wedi ei fesur ar hyd ffyrdd).

Darperir cludiant i ac o'r ysgol / coleg ar ddechrau a diwedd arferol y diwrnod ysgol. Fe all myfyrwyr sydd yn teithio i'r ysgol / coleg ar gerbydau sy'n cael eu gweithredu gan weithredwyr sydd yn rhedeg gwasanaethau eraill ar yr un llwybr gael y cynnig i deithio y tu allan i'r oriau hyn.

Mae'n rhaid i ddisgyblion chweched dosbarth ysgol sydd yn gwneud cais am gerdyn bws wneud hynny unwaith maent wedi derbyn eu canlyniadau TGAU.

Fe all disgyblion o deuluoedd incwm isel sydd am barhau mewn addysg y tu hwnt i'r oed statudol gadael ysgol wneud cais am Lwfans Cynhaliaeth Addysg Llywodraeth Cymru. Gellir defnyddio hwn wedyn i gyfrannu tuag at gostau cludiant. Gwefan LCA yn www.studentfinancewales.co.uk / Llinell Gymorth 0845 602 8845.

3.5 Aildrefnu Ysgolion

Mewn achosion ble mae aildrefnu ysgol wedi cymryd lle, bydd yr Awdurdod Lleol yn ystyried yr opsiynau mwyaf addas ar gyfer cludiant ysgol. Gallai hyn gynnwys darparu cludiant am ddim am gyfnod amser

penodedig yn ddibynnol ar yr amgylchiadau. Bydd trefniadau o'r fath yn cael eu darparu **ar sail dewisol** a'u cofnodi o fewn y broses aildrefnu; fel bod ysgolion, cyrff llywodraethol, rhieni / gofalmwyr perthnasol, ac unrhyw randdeiliaid eraill oll yn ymwybodol o dermau'r trefniant.

3.6 Symud Cartref

Mewn achosion ble mae dysgwr, sydd wedi bod yn derbyn cludiant ysgol am ddim, yn symud cartref rhan o'r ffordd drwy'r flwyddyn academaidd, bydd y cludiant yn dod i ben os nad ydynt bellach yn mynychu eu hysgol addas agosaf.

Os ydynt ran o'r ffordd drwy flwyddyn TGAU (blynyddoedd ysgol 10 ac 11) bydd yr Awdurdod yn parhau i ddarparu cludiant **dewisol** nes cwblhau'r blynyddoedd academaidd, h.y. hyd diwedd blwyddyn 11.

Mae'r ymgymeriad hwn yn ddibynnol ar i'r dysgwr fod yn preswyllo fel arfer o fewn ardal yr Awdurdod. **Noder: Mae'r Awdurdod Lleol â'r hawl i brofi rhesymoldeb y cais am gludiant o dan yr amod hwn, gan ystyried y pellter, amser y daith a'r agosrwydd at sefydliadau addas eraill.**

Bydd pob ailasesiad arall o gymhwyster yn dilyn y meini prawf sydd wedi eu gosod allan yn adran 2. Ni fydd yr adran yma'n berthnasol ble mae rhieni / gofalmwyr wedi ymarfer eu dewis yn unol â'r manylion yn adran 2.7.

3.7 Trosglwyddiadau Ysgol Wedi'u Rheoli

Ble mae trosglwyddiadau ysgol wedi'u rheoli yn cael eu cefnogi gan bennaeth yr ysgol gyrchfan a'r Gwasanaethau Addysg, bydd y rhieni / gofalmwyr yn ymwybodol o'r gweithredu hwn ac yn cael eu cynnwys yn y trafodaethau hyn ar lefel ysgol. Fe all cludiant ysgol gael ei gefnogi ar **sail dewisol** yn yr amgylchiadau hyn ble mae'n ffurfio rhan o'r gweithredu gyda chytundeb yr holl bartïon er mwyn mynd ar drywydd newid ysgol er budd y dysgwr.

Cyfrifoldeb y rhiant / gofalwr yw sicrhau eu bod yn ymgysylltu'n llawn gyda'r Awdurdod a'r ysgol wrth fynd ar drywydd trosglwyddiad wedi'i reoli. Mae angen dilysu'r materion hyn ac i dystiolaeth fod ar gael. Mae hyn yn galluogi i'r Adran Dysgu wneud penderfyniad gwybodus yn seiliedig ar y dystiolaeth sy'n cefnogi'r cais am gludiant.

Ble nad oes dystiolaeth ar gael, ac / neu ble mae rhiant / gofalwr yn gwrthod ymgysylltu gyda'r ysgol a'r Gwasanaethau Addysg, yna bydd

y cais am gludiant yn cael ei wrthod. Bydd hyn yn seiliedig ar ddiffyg argaeledd tystiolaeth er mwyn gwneud penderfyniad gwybodus.

3.8 Diddymiad Cludiant Dewisol

Gall Awdurdod Lleol ddiddymu darpariaethau cludiant ysgol dewisol, cyn belled â'i fod wedi cytuno a chyhoeddi'r newidiadau perthnasol i'r polisi cyn Hydref 1af y flwyddyn flaenorol i'r flwyddyn academaidd pan fydd y newidiadau yn dod i rym.

3.9 Darpariaethau Dewisol Eraill

Gellir gwneud trefniadau dewisol eraill ynglŷn â chludiant ysgol o dan adran 6 o'r Mesur. Gall y Pennaeth Dysgu ddefnyddio'r pwerau hyn ar gyfer cludiant am ddim mewn achosion megis:

- Diogelu dysgwr, neu ble mae'n debygol y bydd effaith niweidiol arwyddocaol ar les y dysgwr hwnnw / honno;
- Gall cludiant ar sail feddygol hefyd fod yn berthnasol o dan y meini prawf hyn, yn cynnwys achosion ble mae anabledd ar y rhiant sydd yn cyfyngu gallu dysgwr i deithio i'r ysgol heb gludiant **am gyfnod o amser**; neu ble mae dysgwr yn analluog **dros dro** drwy salwch neu anaf;
- Cartrefu teulu dros dro y tu allan i'r ardal breswyl flaenorol oherwydd argyfwng, drwy Wasanaeth Tai yr Awdurdod fel arfer, er mwyn lleihau'r amhariad i'r addysg.

Nid yw'r rhestr yma'n gynhwysfawr ac efallai y bydd amgylchiadau eraill ble gellir defnyddio disgrisiwn; er hynny, er mwyn sicrhau cysondeb mewn ymagwedd o ran disgrisiwn, **gellir gofyn am dystiolaeth gan weithwyr proffesiynol perthnasol ac fe gofnodir yr asesiad.**

Ble rhoddir trefniadau tymor byr gyda disgrisiwn yn eu lle bydd yr Awdurdod yn hysbysu rhieni / gofalwyr ynghylch pryd bydd y trefniadau hyn yn dod i ben.

4.0 GWNEUD CAIS AM GLUDIANT

4.1 Mae angen cais am gludiant ysgol / coleg addysg bellach pan yn:

- Dechrau yn yr Ysgol Gynradd (**nid meithrin**);
- Dechrau yn yr Ysgol Uwchradd;

- Mynd o flwyddyn 11 i'r chweched dosbarth / coleg addysg bellach; neu
- Newid lleoliad y cartref neu ysgol.

4.2 Gellir gwneud ceisiadau am gardiau bws drwy gael y ffurflen berthnasol gan yr ysgol neu, fel arall, drwy gysylltu â'r Adran Trafnidiaeth 01248 752458 / 01248 752456.

Gwneir ceisiadau ar gyfer cludiant tacsî **drwy'r ysgol / coleg** – **ni dderbynir** ceisiadau ar gyfer cludiant tacsî sydd wedi eu gwneud yn uniongyrchol i'r Awdurdod gan rieni / gofalwyr.

4.3 Bydd yr Awdurdod yn eich hysbysu (neu'n hysbysu'r ysgol / coleg os yw'r cais mewn perthynas â chludiant tacsî) ynghylch canlyniad y cais o fewn **15 diwrnod gwaith** wedi iddynt dderbyn y cais.

4.4 Os yw eich amgylchiadau yn newid yn ystod y flwyddyn ysgol, mae'n rhaid i chi hysbysu'r Awdurdod Lleol. Os, fel esiampl, eich bod yn symud cartref yn ystod y flwyddyn ysgol, yna bydd eich trefniadau cludiant cyfredol yn cael eu dileu a bydd angen i chi ail-wneud cais am gludiant ysgol ar yr adeg honno. Os ydych yn gwneud cais am gludiant yn ystod y flwyddyn ysgol, gwnewch hynny mor fuan ac y gallwch wedi cadarnhad am eich cyfeiriad newydd os gwelwch yn dda.

PWYSIG – Cynghorir rhieni / gofalwyr i ystyried goblygiadau cludiant ysgol. Mae adran 2.3 yn darparu gwybodaeth ar yr ysgol addas agosaf ac adran 3.6 ar symud cartref.

4.5 Mae manylion llawn ynghylch yr holl faterion sy'n gysylltiedig â chludiant i'w cael yn nogfen Gwybodaeth i Rieni Cyngor Sir Ynys Môn.

5.0 GWYBODAETH ARALL

5.1 Addysg Feithrin

Nid yw'r Awdurdod yn darparu cludiant ar gyfer plant sy'n mynychu ysgol feithrin na dosbarthiadau meithrin pan maent yn 3 neu 4 oed. Darperir cludiant ar gyfer plant cymwys o ddechrau'r flwyddyn ysgol ble mae'r plentyn yn cyrraedd 5 oed ac yn dechrau mewn addysg llawn amser, fel arfer yn y dosbarth derbyn.

5.2 Dosbarthiadau y Tu Allan i'r Ysgol

Ni fydd yr Awdurdod yn darparu cludiant y tu allan i'r ysgol (h.y. clwb brecwast, clybiau ar ôl ysgol a.y.y.b.) neu weithgareddau allgyrsiol sydd y tu hwnt i'r cwricwlwm statudol. Cyfrifoldeb y rhiant / gofalwr yw sicrhau bod trefniadau cludiant addas yn eu lle os ydynt yn gwneud defnydd o'r gwasanaethau hyn.

5.3 Hyd y Daith

Ble mae'n bosib, mae'r Awdurdod yn cadw at Teithio gan Ddysgwyr: Arweiniad Gweithredol gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru. Mae hwn yn caniatáu uchafswm o 60 munud o amser teithio ar gyfer disgyblion ysgol uwchradd, ac uchafswm o 45 munud o amser teithio ar gyfer disgyblion ysgol gynradd. Tybir bod taith gerdded o 1 filltir i fan codi'r bws yn rhesymol.

5.4 Newidiadau Polisi

Os bydd yn angenrheidiol i newid y polisi hwn, mae 'n rhaid i'r Awdurdod ddilyn y gofynion fel y maent wedi eu gosod allan yn Rheoliadau Gwybodaeth Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2009. Mae hyn yn ei gwneud yn ofynnol ar yr Awdurdod i ymgynghori, cytuno a chyhoeddi newidiadau i'r polisi cyn Hydref 1af y flwyddyn flaenorol i'r flwyddyn academaidd pan fydd y newidiadau yn dod i rym.

Os bydd angen, gall yr Awdurdod hefyd roi arweiniad eglurhad ychwanegol ochr yn ochr â'r polisi hwn. Bydd unrhyw arweinia o'r fath ar gael ar wefan yr Awdurdod.

5.5 Effaith Cludiant

Dylai rhieni / gofalwyr ystyried goblygiadau eu dewis o ysgol ar y defnydd o geir preifat a'r effaith y gallai hyn ei gael ar draffig y tu allan i'r ysgol o ddewis. Mae'r Awdurdod yn annog rhieni / gofalwyr i ystyried cludiant llesol a chynaliadwy i'r ysgol o ddewis. Gweler adran 5.6 isod.

Anogir ysgolion hefyd i weithio gyda rhieni / gofalwyr a'r Awdurdod i ystyried opsiynau ar gyfer datblygu cyfleusterau 'bws gerdded' llesol a diogel i'r ysgol. Dylai rhieni / gofalywyr gysylltu â'u hysgol i ymholi ynghylch darpariaethau o'r fath. Mae swyddogion Diogelwch Ffyrdd a Thrafnidiaeth Cynaliadwy yr Awdurdod hefyd ar gael i ddarparu arweiniad.

5.6 Dulliau Teithio Cynaliadwy

Dylai rhieni / gofalwyr ystyried opsiynau ar gyfer teithio llesol i'r ysgol. Darperir dolenni perthnasol yn adran 9 i wybodaeth ar Lwybrau Teithio Llesol ar wefannau Ynys Môn a Sustrans, sydd yn dangos llwybrau beicio ar draws y sir.

6.0 DARPARIAETH CLUDIANT

6.1 Darpariaeth Cludiant y Cyngor

Bydd yr Awdurdod yn ymdrechu i ddarparu'r dull cludiant mwyaf addas ar gyfer pob dysgwr cymwys sydd yn ddiogel ac yn rhoi'r dull cludiant mwyaf cost effeithiol. Efallai y bydd hyn ar fws, coets, bws mini, neu gytundebau tacsï, neu ar gludiant cyhoeddus sy'n bodoli eisioes. Trefnir a rheolir y gwasanaethau a'r cytundebau cysylltiedig gan Adran Trafnidiaeth Ynys Môn.

6.2 Cludiant Consesiynol

Os nad yw dysgwr yn gymwys ar gyfer cludiant ysgol am ddim yn unol â'r polisi hwn, a ble mae seddi gwag ar gael ar wasanaeth bws yr Awdurdod gellir cynnig y seddi hyn fel seddi consesiynol ('*concessionary seats*'). Bydd yr amodau canlynol yn berthnasol:

- Bydd taliad tymhorol rhesymol yn cael ei osod. Adolygir hyn yn flynyddol cyn dechrau'r flwyddyn ysgol newydd. Os yw'r Awdurdod yn caniatáu consesiwn, yna codir taliad ar sail tymhorol ar y rhieni / gofalwyr. Os yw dysgwr ond yn defnyddio'r gwasanaeth yn rhannol, h.y. ddim ond yn y bore neu'r prynhawn ar ddyddiau penodol, yna bydd y taliad tymhorol llawn yn parhau i fod yn daladwy.
- Gall rhieni / gofalwyr wneud cais am gonsesiwn ar gyfer eu plentyn ar unrhyw adeg. Delir gyda cheisiadau yn y drefn y maent wedi eu derbyn ac mae'n rhaid i'r rhai hynny sydd wedi eu cytuno dalu yn dymhorol. Os yw rhiant / gofalwr yn llwyddiannus wrth wneud cais mewn blwyddyn flaenorol, yna nodir eu gofyniad parhaus o flaen ceisiadau newydd. Er hynny, ni ellir sicrhau consesiynau hyd nes y bydd y nifer o seddi gwag wedi ei benderfynu, unwaith y bydd dysgwyr cymwys wedi cyfrif ar gyfer cerbyd penodol. Ni all yr Adran Drafnidiaeth felly gadarnhau consesiynau cyn dechrau'r flwyddyn academiaidd ac fe all gymryd nifer o wythnosau i benderfynu argaeledd seddi gwag ar unrhyw wasanaeth penodol.

- Gellir dileu consesiynau ar fyr rybudd os na fydd seddi ar gael neu os bydd eu hangen ar gyfer dysgwyr cymwys. Mewn achosion o'r fath, bydd cyfrifiad o'r ad-daliad cyfrannol ac fe fydd yn cael ei ddychwelyd i'r rhiant / gofalwr. Mewn amgylchiadau o'r fath, rhoddir rhybudd ysgrifenedig o saith diwrnod.
- Ni ellir cyhoeddi cardiau consesiynol ar fyr rybudd ar ddechrau'r flwyddyn academiaidd oherwydd bod angen adnabod os oes seddi gwag ar gerbydau sydd wedi eu contractio.
- Ni fyddai seddi consesiynol fel arfer yn cael eu cynnig ble mae cludiant cyhoeddus yn rhedeg ochr yn ochr â chludiant ysgol neu ble mai cludiant cyhoeddus yw'r unig opsiwn sydd ar gael. Yn y fath amgylchiadau, disgwylir i rieni / gofalwyr wneud defnydd o'r cludiant cyhoeddus sydd ar gael.

6.3 Taliadau Cludiant

Efallai y bydd amgylchiadau ble gellir cynnig taliad enwol (*'nominal'*) i rieni tuag at y gost o gludo eu plant. Mae hwn yn opsiwn a ddefnyddir mewn **amgylchiadau eithriadol** yn unig, ac os oes anawsterau wrth drefnu cludiant ysgol ar gyfer dysgwyr cymwys. Nid oes unrhyw orfodaeth ar rieni / gofalwyr i dderbyn y cynnig o ad-daliad a fyddai fel arfer yn gyfradd y filltir wedi ei osod am y ddwy daith yn ôl ac ymlaen yn ddyddiol. Er hynny, mae'n bosib y tybir mai hwn yw'r dull cludiant mwyaf rhesymol.

6.4 Yr Hawl i Ddileu Cludiant

Os caiff ei ddarganfod yn ddiweddarach bod cludiant am ddim wedi ei ddarparu mewn camgymeriad, e.e. llwybr wedi ei fesur yn anghywir, mae gan y Cyngor yr hawl i ddileu'r cludiant, yn amodol ar roi rhybudd rhesymol (fel arfer hyd diwedd y tymor ble darganfyddir y camgymeriad).

Ble mae amgylchiadau wedi newid, e.e. ble mae llwybrau newydd wedi eu darparu a.y.y.b. mae gan y cyngor yr hawl i ddileu cludiant am ddim ar ddiwedd y flwyddyn academiaidd.

6.5 Ymddygiad ar Gludiant

Mae disgwyl i ddysgwyr sydd yn teithio ar gerbydau gwasanaeth neu gontract sydd yn cael eu darparu gan yr Awdurdod ymddwyn yn dda bob amser ac i gydymffurfio â gofynion y Côt Ymddygiad Wrth Deithio, gweler Atodiad 2.

Fe all unrhyw ddysgwyr sydd yn camymdwyn, yn achosi, neu sydd mewn perygl o achosi, difrod neu anaf i'r cerbyd, i'r gyrrwr neu i'r teithwy, neu fygwth diogelwch teithwyr eraill ac / neu'r cerbyd, mewn unrhyw ffordd gael eu cymhwyster ar gyfer cludiant wedi ei ddileu. Bydd unrhyw ddysgwyr sydd ddim yn gymwys i dderbyn cludiant ysgol am ddim ond sydd yn teithio ar wasanaethau contract as sail consesiynol, hefyd yn amodol ar yr un rheolau.

Mae ymddygiad dysgwyr ar wasanaethau cludiant ysgol o'r pwysigrwydd uchaf, felly disgwylir i rieni / gofalwyr gefnogi'r Awdurdod, yr ysgolion, gweithredwyr cludiant a'u staff er mwyn cynnal ymddygiad da. **Dylid deall yn eglur mai'r sancsiwn terfynol yw i ddileu yr hawl i dderbyn cludiant. Mewn achosion o'r fath, bydd y cyfrifoldeb a'r llawn gost am gludiant i ac o'r ysgol wedyn yn syrthio ar y rhiant / gofalwr.**

Mae'r Awdurdod yn annog adborth gan ddarparwyr gwasanaeth ac ysgolion ynglŷn â'r defnydd o'r gwasanaethau cludiant ysgol a ddarperir. Cynhelir gofnod o'r digwyddiadau ac unrhyw archwiliadau cysylltiedig. Os oes angen, hysbysir rhieni / gofalwyr ynghylch unrhyw ddigwyddiadau os gellir dangos mai plentyn neu blant sydd wedi bod yn gyfrifol am achosi problemau.

Dylai rhieni fod yn ymwybodol y gall bysiau ysgol fod wedi eu gosod â chamerau CCTV sydd yn cael eu gweithredu yn unol â'r ddeddfwriaeth gyfredol.

6.6 Amodau defnyddio Cardiau Teithio

Mae'n rhaid cyflwyno cardiau teithio i'r gyrrwr bws ar ddechrau pob taith a wneir. Gellir gwrthod cludiant os na ddangosir y cerdyn teithio. Nid yw cardiau teithio yn drosglwyddadwy, ac maent yn ddilys ar gyfer y dysgwr enwebedig yn unig ac ar gyfer y siwrnai ddangosir ar y cerdyn yn unig. Bydd camddefnydd neu ddefnydd twyllodrus o'r cerdyn teithio yn cael ei drin yn ddifrifol iawn, a gallai arwain at ddysgwr yn gwynebu gweithdrefn ddisgyblu yr ysgol / coleg yn ychwanegol i golli eu hawl i deithio.

Os yw unrhyw fanylion yn newid o'r ffurflen gais wreiddiol, mae'n rhaid i chi gysylltu ag Adran Trafnidiaeth yr Awdurdod ar unwaith, er mwyn galluogi diwygio'r manylion ac ailasesu'r cymhwyster ar gyfer cludiant os oes angen. Os oes angen cerdyn teithio newydd fe canlyniad i newid o'r fath, mae'n rhaid dychwelyd y cerdyn presennol ynghyd â'r cais. Os nad oes angen y cerdyn mwyach, dychwelwch y cerdyn i

Adran Trafnidiaeth yr Awdurdod, os gwelwch yn dda, oherwydd gallai bod dysgwyr eraill sy'n dymuno cymryd y sedd sydd wedi ei neilltuo.

6.7 Monitro'r Gwasanaethau

Mae'r Awdurdod yn cadw'r hawl i wirio, ar hap, wasanaethau cludiant ysgol i sicrhau bod y rhai hynny sydd yn teithio i gyd yn gymwys. Ble canfyddir bod dysgwyr sydd ddim yn gymwys yn teithio, bydd yr Adran Trafnidiaeth yn cofnodi'r achosion hyn ac yn cysylltu â'r rhieni / gofalwyr perthnaol er mwyn eu hysbysu am eu dewisiadau.

6.8 Gwiriadau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (GDG / 'DBS')

Mae Adran Trafnidiaeth Cyngor Sir Ynys Môn yn rheoli ac yn trefnu yr holl gytundebau cludiant ysgol angenrheidiol gyda'r darparwyr gwasanaeth priodol. Mae hyn yn cynnwys cwblhau gwiriadau GDG ar gyfer pob gyrrwr ac ar gyfer pob Cymhorthydd Teithiwr ysgol. Noder: cyflogir Cymorthyddion Teithiwr, ble tybir yn addas, ar Wasanaethau Ysgol Cynradd yn unig, neu os yw Anghenion Dysgu Ychwanegol y plentyn yn golygu ei fod yn addas.

6.9 Amodau Tywydd Anffafriol

Gall tywydd anffafriol gael effaith ar wasanaethau cludiant ysgol a'u darpariaeth barhaus; felly, gyda diogelwch o'r pwysigrwydd blaenaf, bydd y darparwyr cludiant yn cymryd y penderfyniad yn y pen draw os bydd gwasanaeth yn gweithredu. Mewn tywydd difrifol, yn enwedig os yw rhagolygon yn rhagfynegi tywydd yn gwaethygu, cynghorir contractwyr i beidio rhedeg eu gwasanaethau.

Bydd yr Adran Trafnidiaeth yn gwneud pob ymdrech i hysbysu ysgolion pan mae'n debygol y bydd amhariad i gludiant o'r cartref i'r ysgol. Bydd manylion am newidiadau o'r fath hefyd ar gael ar wefan y Cyngor. Mae'r Awdurdod yn ymwybodol bod rhai ysgolion â'r gallu i decstio rhieni / gofalwyr gyda gwybodaeth unwaith mae'r Adran Trafnidiaeth wedi eu hysbysu. Mae'n bwysig felly bod rhieni / gofalwyr yn sicrhau bod eu manylion cyswllt sydd gan yr ysgol yn gyfredol bob amser.

Mae'n ofynnol ar y contractwyr hynny sydd yn darparu gwasanaethau tacsï bwydo hefyd i gysylltu â rhieni / gofalwyr yn uniongyrchol gydag unrhyw newidiadau i'r gwasanaethau yn ystod tywydd anffafriol, neu am unrhyw reswm arall. Bydd gwybodaeth am gau ysgolion oherwydd tywydd anffafriol, neu oherwydd unrhyw reswm arall, hefyd yn cael ei bostio ar wefan Ynys Môn. Anogir rhieni / gofalwyr i edrych ar y wefan ar gyfer diweddariadau o'r fath.

7.0 APELIADAU

7.1 Hysbysir y rhiant / gofalwr, fel arfer, yn ysgrifenedig, o fewn 15 diwrnod gwaith os yw cais am gludiant ysgol yn aflwyddiannus. Bydd yr Awdurdod hefyd yn cynnig y cyfle i'r rhiant / gofalwr apelio'r penderfyniad ac yn cynghori ar y broses isod.

7.2 Cam 1 – Adolygiad o'r Penderfyniad

Mae'n rhaid gyrru cais i adolygu penderfyniad Cludiant Dysgwr i'r Awdurdod o fewn 20 diwrnod gwaith yn dilyn dyddiad y gwrthodiad cychwynnol. Dylai rhieni / gofalwyr ysgrifennu at yr Awdurdod yn nodi eu dymuniad i adolygu'r penderfyniad.

Dylid gyrru'r cais hwn at addysg@ynysmon.gov.uk gan ddatgan y rhesymau a nodi unrhyw amgylchiadau perthnasol allai effeithio'r penderfyniad. Dylid darparu hefyd unrhyw dystiaeth i gefnogi'r amgylchiadau hyn i'r Awdurdod Lleol. Gellir postio'r wybodaeth ychwanegol yma a'r apêl i'r cyfeiriad a ganlyn:

**Adran Dysgu
Cyngor Sir Ynys Môn,
Swyddfeydd y Cyngor
Llangefni
LL77 7TW**

O fewn 20 diwrnod gwaith i dderbyn y cais ysgrifenedig, bydd Uwch Swyddog o Cefnogaeth Addysg yn adolygu'r penderfyniad gwreiddiol ac yn ymateb gan fanylu ar y canlyniad. Bydd yr ymateb hwn yn amlinellu:

- Natur y penderfyniad;
- Sut cynhaliwyd yr adolygiad;
- Gwybodaeth am adrannau / asiantaethau eraill yr ymgynghorwyd â hwy fel rhan o'r broses;
- Pa ffactorau a ystyriwyd;
- Y rhesymeg dros y penderfyniad;
- Gwybodaeth ynghylch cynyddu i Cam 2, os yn briodol

Nodwyd y bydd cofnodion adolygiadau ac apeliadau blaenorol yn cael eu cadw gan Cefnogaeth Addysg er mwyn sicrhau cysondeb ymagwedd. Os yw unrhyw wybodaeth gefnogol ychwanegol ddarparwyd gan rieni / gofalwyr yn gyson ag adolygiadau blaenorol

sydd wedi eu cadarnhau, yna efallai na fydd angen apêl Cam 2 ac, yn dilyn asesiad, fe hysbysir y rhiant / gofalwr perthnasol o'r canlyniad.

7.3 **Cam 2 – Apêl**

O fewn 20 diwrnod gwaith i dderbyn hysbysiad penderfyniad Cam 1, gall rhieni / gofalwyr wneud cais i gynyddu'r mater i Apêl Cam 2.

O fewn 40 diwrnod gwaith i dderbyn cais Cam 2, cynullir banel apêl annibynnol i ystyried yr apêl.

Bydd panel o swyddogion annibynnol yn ystyried yr apêl yn erbyn y polisi Cludiant Ysgol and yn gwneud penderfyniad yn seiliedig ar y wybodaeth ddarparwyd. Ni fydd unrhyw aelod o'r panel apêl wedi bod yn rhan o'r penderfyniad cludiant gwreiddiol. Bydd cyfarfod y panel yn cael ei gofnodi a'r cofnodion ar gael. Bydd y panel yn ystyried yn ystyried yr holl dystiolaeth sydd wedi ei ddarparu i gefnogi'r apêl. Os dymument hynny, gall rhieni / gofalwyr fynychu'r cyfarfod er mwyn rhoi crynodeb o'r apêl. Bydd cyfle hefyd i swyddogion Cefnogaeth Addysg roi manylion eu hasesiad hwy i'r panel.

Yn dilyn gwrandawriad yr apêl, hysbysir y rhiant / gofalwr yn ysgfifenedig o'r canlyniad gan Cefnogaeth Addysg. Bydd yr ymateb yn gosod allan y wybodaeth a ganlyn:

- Natur y penderfyniad;
- Sut cynhaliwyd yr adolygiad;
- Gwybodaeth am adrannau / asiantaethau eraill yr ymgynghorwyd â hwy fel rhan o'r broses;
- Pa ffactorau a ystyriwyd;
- Y rhesymeg dros y penderfyniad;
- Gwybodaeth ynghylch cynyddu i'r Ombwdsmon Llywodraeth Lleol

Yn dilyn y penderfyniad hwn nid oes seiliau pellach i apelio i'r Awdurdod Lleol. Byddai unrhyw gynnydd pellach i'r Ombwdsmon Llywodraeth Lleol

8.0 **MANYLION CYSWLLT**

8.1 **Ceisiadau Cludiant**

Ar gyfer ymholiadau sy'n gysylltiedig â cheisiadau:

Cardiau Bws: IWHHT@ynysmon.gov.uk / ampht@ynysmon.gov.uk

Tacsi: cysylltwch â'r ysgol berthnasol neu addysg@ynysmon.gov.uk os gwelwch yn dda

8.2 Adran Trafnidiaeth

Ar gyfer ymholiadau sy'n ymwneud â materion gwasanaeth gweithredol, eostiwch IWHHT@ynysmon.gov.uk / ICXPL@ynysmon.gov.uk os gwelwch yn dda, neu ffoniwch 01248 752458 / 01248 752455.

8.3 Cludiant 14-19

Ar gyfer ymholiadau cludiant rhyng-sefydliad ar gyfer y rhwydwaith dysgu 14-19 learning network, eostiwch: ElfedMorris@gwynedd.llyw.cymru os gwelwch yn dda, neu ffoniwch 01286 679925.

8.4 Cwynion Cludiant

Os dymunwch wneud cwyn, eostiwch IWHHT@ynysmon.gov.uk / ICXPL@ynysmon.gov.uk os gwelwch yn dda, neu ffoniwch 01248 752458 / 01248 752455.

8.5 Mynediadau Ysgol

Ar gyfer ymholiadau sy'n ymwneud â Mynediadau Ysgol eostiwch DAJED@ynysmon.gov.uk / 01248 752915 os gwelwch yn dda.

8.6 Cludiant ADY

Ar gyfer ymholiadau sy'n ymwneud â Chludiant ADY cysylltwch ar 01286 679007 os gwelwch yn dda.

9.0 CYSYLLTIADAU I DDOGFENAETH BERTHNASOL

The Learner Travel (Wales) Measure 2008

http://www.legislation.gov.uk/mwa/2008/2/pdfs/mwa_20080002_en.pdf

Ar gael yma

Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008

http://www.legislation.gov.uk/mwa/2008/2/pdfs/mwa_20080002_we.pdf

Ar gael yma

Learner Travel Statutory Provision and Operational Guidance 2014

<http://gov.wales/docs/dcells/publications/140616-lt0g-en-v2.pdf>

Ar gael yma

**Teithio gan Ddysgwyr Darpariaeth Statudol a Chanllawiau
Gweithredol Mehefin 2014**

<http://gov.wales/docs/dcells/publications/140616-lt0g-cy-v2.pdf>

Ar gael yma

The Travel Behaviour Code

<http://gov.wales/topics/educationandskills/allsectorpolicies/LArner-travel/travel-code/?lang=en>

Ar gael yma

Côd Ymddygiad wrth Deithio

<http://gov.wales/topics/educationandskills/allsectorpolicies/LArner-travel/travel-code/?skip=1&lang=cy>

Ar gael yma

**Learner Travel Information (Wales) Regulations 2009.
Rheoliadau Gwybodaeth am Deithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2009**

http://www.legislation.gov.uk/wsi/2009/569/pdfs/wsi_20090569_mi.pdf

Ar gael yma

**Learner Travel Information (Wales) Regulations 2009.
Rheoliadau Gwybodaeth am Deithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2009**

http://www.legislation.gov.uk/wsi/2009/569/pdfs/wsi_20090569_mi.pdf

Available by clicking here

Links to Active Travel pages on the Anglesey website:

Active Travel (Wales) Act 2013

<http://www.anglesey.gov.uk/transport-and-roads/active-travel/>

Available by clicking here

Deddf Teithio Llesol (Cymru) 2013

<http://www.ynysmon.gov.uk/trafnidiaeth-a-ffyrdd/teithio-llesol?redirect=false>

Available by clicking here

Tudalennau diogelwch ar y ffyrdd/cycling:

Road Safety - Cycling

<http://www.anglesey.gov.uk/transport-and-roads/public-rights-of-way/walking-cycling-and-horseriding/road-safety-cycling/100346.article>

Ar gael yma

Diogelwch ar y Ffordd - Beicio

<http://www.ynysmon.gov.uk/trafnidiaeth-a-ffyrdd/hawliau-tramwy-cyhoeddus/cerdded-beicio-a-marchogaeth/diogelwch-ar-y-ffordd-beicio/346.article?redirect=false>

Ar gael yma

10.0 ATODIAD 1 – YSGOLION BWYDO

11.0 ATODIAD 2 – CÔD YMDDYGIAD BWS YSGOL

Cyngor Sir Ynys Môn - Aseiad Effaith ar Gydraddoldeb

Hanes adolygu:		
Fersiwn	Dyddiad	Crynodeb o'r newidiadau

Cam 1: Y Cefndir	
1 - Beth sy'n cael ei asesu?	Effaith y Polisi Cludiant newydd
2 - Ydy'r cynnig hwn yn un newydd neu'n un sydd eisoes yn bodoli?	Newydd
3 - Beth yw nodau a phwrpas y cynnig hwn?	Diweddarau'r polisi cyfredol yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru er mwyn sicrhau cysondeb, tegwch a gwerth am arian o ran gweithredu ein dyletswyddau statudol.
4 - Pwy sy'n gyfrifol am y cynnig sy'n cael ei asesu?	Gwasanaeth Dysgu
5 - Pwy yw'r swyddog arweiniol ar gyfer cynnal yr aseiad yma?	Enid Christie / Arwyn Williams
6 - Pwy arall sy'n cymryd rhan yn yr aseiad hwn?	Bethan Edwards

Cam 1: Y Cefndir	
<p>7 – A oes cyswllt rhwng y cynnig hwn a meysydd gwaith eraill?</p> <p>Er enghraifft, oes una unrhyw gynigion neu bolisiâu eraill y dylid eu hystyried wrth asesu'r effaith?</p>	-
<p>8 - Pwy fyddai'n cael eu heffeithio gan y cynnig/cynigion (yn negyddol neu'n gadarnhaol, yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol)?</p>	Teuluoedd nad ydynt bellach yn gymwys am gludiant am ddim.

9 – A yw'r cynnig yn berthnasol i sut mae'r Awdurdod yn cydymffurfio â dyletswydd gyffredinol y sector cyhoeddus mewn perthynas â phobl sy'n cael eu gwarchod gan Ddeddf Cydraddoldeb 2010?	Ydy'	Nac ydy'
Dileu gwahaniaethu ac aflonyddu	√	
Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	√	
Meithrin perthynas dda	√	
Diogelu a hyrwyddo hawliau dynol	√	
Noder: Fel rheol, mae unrhyw gynnig sy'n effeithio pobl yn debygol o fod yn berthnasol ar draws pob grwp a warchodir.		

Cam 2: Casglu gwybodaeth	
10 - A yw'r cynnig hwn yn sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg yn unol â Pholisi Iaith Gymraeg y Cyngor Sir?	Ydy
11 - Oes cyfle yma i gynnig mwy o gyfleoedd i bobl ddysgu a / neu ddefnyddio'r Gymraeg yn eu bywydau bob dydd?	Amherthnasol
12 – A fydd y maes gwaith hwn yn gwneud ymdrech ragweithiol i ddarparu gwasanaethau Cymraeg i ddefnyddwyr?	Cymhwysedd iaith yn faen prawf yn y broses dendr
13 – A fydd y cynnig hwn yn debygol o warchod a hyrwyddo'r Gymraeg o fewn y gymuned?	Bydd, hefyd yn cyflogi cwmnïau lleol
<p>Mae Atodiad 1 i'r Canllawiau Asesu Effaith yn rhestru cyfres o gwestiynau y dylid eu hystyried wrth edrych sut bydd cynigion yn effeithio ar yr iaith Gymraeg yn gyffredinol. Bydd pa mor berthnasol yw'r cwestiynau hyn yn dibynnu ar y cynnig dan sylw. Y bwriad yw gwneud i chi feddwl am effaith neu gyfraniad ehangach posibl ac mae modd eu defnyddio fel sail i ystyried cwestiynau 10 - 13 uchod.</p> <p>Fodd bynnag, wrth edrych ar sut fyddai prif bolisiau a strategaethau'r Cyngor yn effeithio ar y Gymraeg, argymhellir y dylid ystyried y cwestiynau hyn yn fwy manwl er mwyn cynnal asesiad cynhwysfawr – mae templed ar wahân ar gael gyda'r papurau hyn ar MonITor, i chi gwblhau os fyddai hynny'n briodol.</p>	
14 – A oes unrhyw faterion sydd angen eu hystyried o ran Hawliau Dynol? Os oes, beth yw'r materion hyn? (Er enghraifft, a fyddai'r cynnig yn arwain at fethu a diogelu'r hawl i breifatrwydd?) (Mae'r 16 hawl sylfaenol wedi'u rhestru yn Atodiad 1).	N/A

Cam 2: Casglu gwybodaeth		
15 – A yw'r cynnig yn cyflawni unrhyw rai o'r saith nod llesiant cenedlaethol a amlinellir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015? (Mae disgrifiadau o'r nodau llesiant wedi'u rhestru yn Atodiad 2)	Cymru lewyrchus	√
	Cymru gydnerth	√
	Cymru iachach	√
	Cymru sy'n fwy cyfartal	√
	Cymru o gymunedau cydlynus	√
	Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu	√
	Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang	√
16 - Beth sydd wedi cael ei wneud hyd yn hyn o ran cyfranogiad ac ymgynghoriad mewn perthynas â'r cynnig yma?	Wedi ymgynghori gyda rhanddeiliaid	
17 – Ydych chi wedi defnyddio unrhyw wybodaeth arall sy'n berthnasol i'r cynnig fel rhan o'ch asesiad? Os hynny, nodwch y manylion yma.	-	
18 – A oes unrhyw fylchau yn yr wybodaeth a gasglwyd hyd yma? Os oes, sut fydd y rhain yn cael sylw?	-	

Cam 3: Asesu'r effaith debygol ac adnabod camau lliniaru

19 - Nodwch isod unrhyw effaith debygol o safbwynt cydraddoldeb ar y grwpiau unigol, ynghyd ag adnabod pa gamau gellir eu cymryd i leihau neu wella'r effeithiau hyn.

*Er mwyn penderfynu natur yr effaith debygol, dewiswch un o'r canlynol os gwelwch yn dda – **Negyddol / Cadarnhaol / Dim effaith**

Y grwp a warchodir	*Yr effaith debygol	Manylion am yr effaith	Camau i liniaru effaith negyddol
Oed		Dim effaith neilltuol ar unrhyw grwp unigol	
Anabledd			
Rhyw			
Newid Rhyw			
Beichiogrwydd a Mamolaeth			
Hil / Ethnigrwydd / Cenedligrwydd			
Crefydd neu Gred			
Cyfeiriadedd Rhywiol			
Yr iaith Gymraeg			
Hawliau Dynol			
Priodas neu bartneriaeth sifil			
Unrhyw fater arall perthnasol, e.e. tlodi, mynediad at wasanaethau mewn ardaloedd gwledig			

Cam 4: Canlyniad yr asesiad	
20 - Nodwch y prif effeithiau sydd wedi cael eu hadnabod a sut y bwriedir lliniaru'r effeithiau negyddol (sef crynodeb o'r tabl uchod).	Dim effaith
21 – A oes strategaeth ar gyfer delio gydag unrhyw effeithiau sydd ddim yn anghyfreithlon ond nid oes modd eu hosgoi nac eu lliniaru?	Anghenion disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) yn cael eu trafod gan y fforwm addysg. A darperir cludiant addas yn ôl y gofyn.
22 - Disgrifiwch unrhyw weithredu a wnaed neu a fwriedir i wneud y mwyaf o'r cyfle i hyrwyddo cydraddoldeb a/neu nodau'r Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (cynaliadwyedd). (Rhestrir y saith nod llesiant yn Atodiad 2)	Gweithredu yn cyd-fynd â'r amcanion.
23 - A oes angen ail-ystyried y cynnig o ganlyniad i gynnal yr asesiad yma? (Gallai tystiolaeth o effaith negyddol wneud y cynnig yn anghyfreithlon. Os rydych chi wedi adnabod effaith negyddol, dylid ystyried os oes modd cario 'mlaen gyda'r cynnig ar yr adeg yma).	Na
24 - A fydd y cynnig yn cael ei fabwysiadu / anfon ymlaen am gymeradwyaeth? Pwy fydd yn gwneud y penderfyniad?	Gwasanaeth Dysgu mewn ymgynghoriad a'r Uwch Dim Arweinyddiaeth / Aelodau Etholedig
25 - Oes yna drefniadau monitro mewn lle? Beth yw'r trefniadau hynny?	Monitro'n parhau gan y Gwasanaeth Dysgu

Cam 5 – Cynllun Gweithredu

Rhowch fanylion yma am unrhyw weithrediadau sydd wedi'u cynllunio yn dilyn cwblhau'r asesiad. Dylid cynnwys unrhyw newidiadau a wnaed i leihau neu ddileu effaith negyddol tebygol neu wirioneddol, ynghyd ag unrhyw drefniadau i gasglu data neu wneud gwaith ymchwil pellach

Cyf	Gweithrediadau arfaethedig	Swyddog arweiniol	Amserlen
	Dim newidiadau		

Atodiad 1 – Hawliau Dynol

Hawliau a rhyddid i bob unigolyn yw hawliau dynol, gwaeth beth yw eu cenedligrwydd nag eu dinasyddiaeth. Mae yna 16 o hawliau sylfaenol yn y Ddeddf Hawliau Dynol - i gyd wedi'u cymryd o'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol. At bwrpas y Ddeddf, fe gyfeirir atynt fel 'Hawliau'r Confensiwn'. Fe'u rhestrir isod:

(Cyflwyniad yw Erthygl 1 – nid yw wedi'i ymgorffori yn y Ddeddf Hawliau Dynol)

Erthygl 2: Yr hawl i fywyd

Erthygl 3: Gwahardd artaith

Erthygl 4: Gwahardd caethwasiaeth a llafur gorfodol

Erthygl 5: Yr hawl i ryddid a diogelwch

Erthygl 6: Yr hawl i dreial teg

Erthygl 7: Dim cosb heb gyfraith

Erthygl 8: Hawl i barch at fywyd preifat a theuluol

Erthygl 9: Rhyddid meddwl, cydwybod a chrefydd

Erthygl 10: Rhyddid mynegiant

Erthygl 11: Rhyddid cymdeithasiad ac ymgynnull

Erthygl 12: Yr hawl i briodi

Erthygl 14: Gwahardd gwahaniaethu

Erthygl 1 o Brotocol 1: Diogelu eiddo

Erthygl 2 o Brotocol 1: Hawl i gael addysg

Erthygl 3 o Brotocol 1: Hawl i etholiadau rhydd

Erthygl 1 o Brotocol 13: Diddymu'r gosb eithaf

Atodiad 2 – Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae'r Ddeddf hon yn ymwneud â gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae angen i gyrrff cyhoeddus sicrhau eu bod yn ystyried yr effaith a gaiff eu penderfyniadau ar bobl sy'n byw eu bywydau yng Nghymru yn y dyfodol. Mae'r ddeddf yn pennu saith o nodau llesiant:

Nod	Disgrifiad o'r nod
Cymru lewyrchus	Cymdeithas arloesol, gynhyrchiol, carbon isel sy'n cydnabod y terfynau sydd ar yr amgylchedd byd-eang ac sydd, o ganlyniad, yn defnyddio adnoddau mewn modd effeithlon a chymesur (gan gynnwys gweithredu ar newid yn yr hinsawdd); ac sy'n datblygu poblogaeth fedrus ac addysgedig mewn economi sy'n cynhyrchu cyfoeth ac yn cynnig cyfleoedd cyflogaeth, gan ganiatáu i bobl fanteisio ar y cyfoeth a gynhyrchir drwy gael gafael ar waith addas.
Cymru gydnerth	Cenedl sy'n cynnal ac yn gwella amgylchedd naturiol bioamrywiol gydag ecosystemau iach gweithredol sy'n cynnal cydnerthedd cymdeithasol, economaidd ac ecolegol ynghyd â'r gallu i addasu i newid (er enghraifft newid yn yr hinsawdd).
Cymru iachach	Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl cystal â phosibl a lle deellir dewisiadau ac ymddygiadau sydd o fudd i iechyd yn y dyfodol.
Cymru sy'n fwy cyfartal	Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a'u hamgylchiadau cymdeithasol-economaidd).
Cymru o gymunedau cydlynus	Cymunedau atyniadol, hyfyw a diogel sydd â chysylltiadau da.
Cymru â diwylliant bywiog le mae'r Gymraeg yn ffynnu	Cymdeithas sy'n hyrwyddo ac yn gwarchod diwylliant, treftadaeth a'r Gymraeg ac sy'n annog pobl i gyfranogi yn y celfyddydau, a chwaraeon a gweithgareddau hamdden.
Cymru sy'n gyfrifol ar lefel byd-eang	Cenedl sydd, wrth iddi wneud unrhyw beth i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, yn ystyried a allai gwneud peth o'r fath gyfrannu'n gadarnhaol at lesiant byd-eang.